

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej
I Wydział Cywilny
ul. Cieszyńska 10
43-300 Bielsko-Biała
tel. 0334990480-481 fax. 033 49 90 460
www.bielsko-biala.so.gov.pl;
email: cywilny@bielsko-biala.so.gov.pl

Data 20 maja 2022r.
Sygn. akt I C 2003/21

Pan
Michał Kaczmarek
Kancelaria Adwokacka
ul. św. Wawrzyńca 39/2
31-052 Kraków

DOREĘCZENIE WYROKU

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej doręcza odpis wyroku z dnia 26 kwietnia 2022r. z uzasadnieniem wydany w sprawie z powództwa [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] przeciwko Getin Noble Bank SA o zapłatę.

Na zarządzenie Sędziego
Z upoważnienia kierownika
st. sekretarz sądowy Beata Antos

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 roku w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

Sygn. akt: I C 2003/21

**WYROK
W IMIENIU**

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2022 r.
Białej I Wydział Cywilny

Sąd Okręgowy w Bielsku-
w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Rafał Lach

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Beata Antos

po rozpoznaniu 5 kwietnia 2022r. w Bielsku-Białej
na rozprawie

sprawy z powództwa [REDAKTOWANE] oraz następców prawnych [REDAKTOWANE]

[REDAKTOWANE]
przeciwko Getin Noble Bankowi S.A. w Warszawie
o zapłatę

- 1) zasądza od pozwanej na rzecz powódki [REDACTED] kwotę 15.057,20 (piętnaście tysięcy pięćdziesiąt siedem 20/100) zł i 11.925,33 (jedenaście tysięcy dziewięćset dwadzieścia pięć 33/100) CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 3 listopada 2020 r. do dnia zapłaty;
- 1) zasądza od pozwanej na rzecz powódki [REDACTED] kwotę 3.764,30 (trzy tysiące siedemset sześćdziesiąt cztery 30/100) zł i 2.981,33 (dwa tysiące dziewięćset osiemdziesiąt jeden 33/100) CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 3 listopada 2020 r. do dnia zapłaty;
- 1) zasądza od pozwanej na rzecz powoda [REDACTED] kwotę 3.764,30 (trzy tysiące siedemset sześćdziesiąt cztery 30/100) zł i 2.981,33 (dwa tysiące dziewięćset osiemdziesiąt jeden 33/100) CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 3 listopada 2020 r. do dnia zapłaty;
- 1) zasądza od pozwanej na rzecz powódki [REDACTED] kwotę 4.956 (cztery tysiące dziewięćset pięćdziesiąt sześć) zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;
- 1) zasądza od pozwanej na rzecz powódki [REDACTED] kwotę 1.239 (tysiąc dwieście trzydzieści dziewięć) zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;
- 1) zasądza od pozwanej na rzecz powoda [REDACTED] kwotę 1.239 (tysiąc dwieście trzydzieści dziewięć) zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sędzia:

Sygn. akt I C 2003/21

Uzasadnienie

Powodowie [REDACTED] i [REDACTED] domagali się w sprawie przeciwko pozwanej Getin Noble Bankowi S.A. w Warszawie zasądzenia łącznie kwot 22.585,81 zł i 17.888 CHF (ewentualnie kwoty 33.269,94 zł) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 3.11.2020 r., a także łącznie kosztów procesu.

Po śmierci powoda Sad podiał postępowanie z udziałem następców prawnych [REDACTED] (k. 259,260). Ostatecznie powódka oraz następcy prawni [REDACTED] domagali się zasądzenia odpowiednio kwot 15.057,20 zł i 11.925,33 CHF (ewentualnie 22.179,96 zł), 3.764,30 zł i 2.981,33 CHF (ewentualnie 5.544,99 zł) oraz 3.764,30 zł i 2.981,33 CHF (ewentualnie 5.544,99 zł) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 3.11.2020 r., a także kosztów procesu (k. 271).

W uzasadnieniu pozwu podnieśli, że: a) spłaty dokonywane były z majątku wspólnego małżonków (k. 7), b) abuzywne były postanowienia zawarte w § 1 ust. 1 i 4, § 6 ust. 1, § 9 ust. 2, § 10 ust. 3, § 19 ust. 6 oraz § 20 ust. 3 i 4 umowy, a także w § 2, § 16 ust. 4 oraz § 19 ust. 5 Regulaminu (k. 8), c) bank mógł kształtować w sposób jednostronny kurs waluty (k. 10), d) nieograniczone ryzyko obciążało wyłącznie powodów (k. 11,19), e) kredytobiorcy nie mieli możliwości wyboru ubezpieczenia (k. 14), f) a bank nie dochował wymogów informacyjnych.

W odpowiedzi na pozew (oraz w toku postępowania – k. 289) pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu (k. 66). W uzasadnieniu podniosła, że: a) powodowie akceptowali ryzyko umowne (k. 71v), b) wahania kursowe i spread nie stanowią źródła dochodu banku (k. 80v), c) metodologia wyznaczania kursu waluty była analogiczna jak NBP (k. 83v), d) możliwe jest zastosowanie dla potrzeb umowy średniego kursu NBP (k. 89,95v), e) upadek indeksacji jest tożsamy z upadkiem oprocentowania według stawki LIBOR (k. 98v), zasądzeniu roszczenia sprzeciwia się art. 411 k.c. (k. 104), a dodatkowo podniosła zarzut zatrzymania do wysokości udzielonego kredytu (k. 105).

Powodowie zaznaczyli, że ich pełnomocnik nie ma umocowania do odbioru tego rodzaju oświadczenia w przedmiocie zarzutu zatrzymania (k. 300). Umowa kredytu nie miała też charakteru wzajemnego. Skoro bank nie wezwał o zapłatę kapitału wierzytelność ta nie była wymagalna, zaś zarzut ten nie może być podniesiony warunkowo.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

4.08.2008 r. powodowie zawarli umowę kredytu hipotecznego nr [REDAKTOR] z Getin Bankiem S.A. w Katowicach (KRS nr 0000027116; majątek tego banku został przeniesiony w całości na Noble Bank S.A., działający następnie pod firmą Getin Noble Bank S.A.- KRS nr 0000018507, a z kolei majątek tego banku został przeniesiony na spółkę GET Bank S.A., która funkcjonowała następnie pod firmą Getin Noble Bank S.A.- KRS nr 0000304735- k. 37,38v) w kwocie 91.312,69 zł, indeksowanego kursem CHF (§ 1 ust. 1 umowy). Przy przyjęciu uruchomienia kredytu w dacie umowy równowartość kredytu wynosiła 48.160,70 CHF. Kredytobiorcy oświadczyli, że byli świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksowanej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptowali to ryzyko. Spłata miała nastąpić w 204 ratach (§ 1 ust. 2 umowy). Rata kapitałowo-odsetkowa przy założeniu uruchomienia całości kredytu w dacie sporządzenia umowy wyniosłaby 313,33 CHF (§ 1 ust. 4 umowy). Ujęta w umowie Bankowa Tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut (zwana Tabelą Kursów) była sporządzana przez komórkę merytoryczną Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzenia tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy (§ 6 ust. 1 umowy). W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 9 ust. 2 umowy). Wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w Tabeli Kursów do CHF w dniu spłaty (§ 10 ust. 3 umowy). Kredytodawcy wyrazili zgodę na doliczenie kosztów i opłat Programu DOM BankAssurance do kwoty kredytu, a w przypadku ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych do raty spłaty (§ 19 ust. 6 umowy). Przewalutowanie następuje według kursów sprzedaży dewiz na podstawie Tabeli

Kursów. W przypadku zaś zmiany waluty na inną obcą dokonuje się przeliczenia przy zastosowaniu kursów sprzedaży dotychczasowej waluty i kupna nowej waluty (§ 20 ust. 3 i 4 umowy).

Zgodnie z § 16 ust. 4 regulaminu kredytu hipotecznego (*dalej regulamin*), w przypadku kredytu indeksowanego w następnym dniu po upływie terminu wymagalności bank dokonuje przewalutowania całego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez bank w Tabeli Kursów. W przypadku kredytu indeksowanego kwota raty spłaty obliczana jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej Tabeli Kursów (§ 19 ust. 5 regulaminu).

Aneksem nr 1 zmieniona została treść § 10 umowy. (informacja k. 37,38,110-114, umowa k. 39-44,161-166, regulamin k. 45,46, aneks k. 122,123, wydruki k. 120,124-136,295,296, potwierdzenie k. 50, wniosek k. 115-118.156-160, oświadczenie k. 119, zeznania świadków [REDAKTOWANE] k. 175-181, [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE]. 184-193, powódki k. 284v, a także nagranie audio-video rozprawy)

W okresie od 29.08.2008 r. do 29.07.2020 r. powodowie uiścili pozwanej kwotę 17.888 CHF i 55.480,37 zł. (historia zadłużenia k. 51-55, zestawienie k. 56-59,121, opinia sądowa k. 215-229)

Powodowie pismem z 14.10.2020 r. złożyli reklamację, domagając się zapłaty kwoty 55.480,37 zł i 17.888 CHF, powołując się na nieważność umowy. Nie została ona uwzględniona. (korespondencja k. 47-49)

Spadek po zmarłym 27.04.2021 r. powodzie [REDAKTOWANE] nabyli powódka [REDAKTOWANE], po 1/3 części. (wniosek k. 256,257, postanowienie k. 314)

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie zawnioskowanych przez strony dowodów. Pozostałe rozważania, uwzględniając, charakter sprawy, zostały zawarte w dalszej części uzasadnienia.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Należy zaznaczyć, że dopuszczalne było niewątpliwie zawieranie umów kredytu indeksowanego kursem CHF zastrzegających spread walutowy, stanowiącego możliwy jego wariant stosownie do art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 ustawy z 1997 r. Prawo bankowe (por. wyrok SN z 11.12.2019 r., V CSK 382/18, LEX nr 2771344, wyrok SN z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134). W takiej sytuacji spread walutowy stanowi dodatkową, niesprzeczną z przepisami prawa, korzyść banku (por. wyrok SN z 14.07.2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018, nr 7-8, poz. 79). Nie oznacza to jednak, że konkretne postanowienia umowne nie były wadliwe.

Analizując charakter kredytu, w literaturze rozróżnia się kredyty denominowane (*kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej i zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej, a spłata kredytu następuje w walucie krajowej*), indeksowane (*kwota kredytu jest podana w walucie krajowej i w tej walucie zostaje wypłacona po przeliczeniu według klauzuli umownej, a spłata kredytu następuje w walucie krajowej*) i walutowe (kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej i spłata również jest dokonywana w tej walucie); tylko też w tym ostatnim wypadku kredytobiorca może żądać od kredytodawcy wypłaty kwoty kredytu w walucie obcej (por. wyrok SA w Szczecinie z

11.02.2021 r., sygn. akt I ACa 646/20). Dla określenia zarazem charakteru umowy należy uwzględnić kryteria z art. 65 k.c., a więc zgodny zamiar stron i cel umowy. Nawet jednak zakwalifikowanie umowy jako walutowej (co w okolicznościach sprawy nie miało miejsca) nie eliminowałoby możliwości zastosowania sankcji związanych z abuzywnością klauzul dotyczących przeliczania kursu i ustalania wartości świadczeń (por. też cyt. wyrok SA w Szczecinie z 11.02.2021 r.).

Zasadniczo strony umowy mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, jednak jej treść lub cel nie mogą się sprzeciwiać właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (art. 353¹ k.c.). Jeżeli umowa jest sprzeczna z powołanymi w tym przepisie ograniczeniami zasadniczo w takiej sytuacji sankcją jest nieważność czynności (art. 58 § 1 i 2 k.c.), choć przepis szczególny może przewidywać inne skutki. Wyjątkiem jest chociażby art. 385¹ § 1 k.c. Skutkiem zastosowania klauzuli niedozwolonej jest brak mocy wiążącej tego postanowienia od chwili zawarcia umowy lub związania stron wzorcem umownym (por. Adam Olejniczak. Komentarz do art.385(1) Kodeksu cywilnego. Stan prawny: 1.05.2014 r.), choć sankcja ta może być ograniczona do części jednostek redakcyjnych wzorców umów (i zwykłych umów; por. wyrok SN z 21.02.2013 r., I CSK 408/12, OSNC 2013/11/127, Biul.SN 2013/6/9, M.Prawn. 2014/1/37; Roman Trzaskowski. Komentarz do art.385(1), art.385(2), art.385(3) Kodeksu cywilnego. Stan prawny: 2017.12.01). Zarazem przepis ten stanowi szczególne rozwiązanie w stosunku do art. 58 § 2 k.c. i w tego rodzaju sprawach na nim oprócz należy rozstrzygnięcie (por. wyrok SA w Katowicach z 17.07.2020 r., I ACa 589/18, LEX nr 3056665). Konsekwencje jednak braku związania postanowieniami mogą być znacznie rozleglejsze. Skoro, jak wskazano, brak związania postanowieniami następuje ex lege i ex tunc (por. Agnieszka Rzetecka-Gil. Komentarz do art.385(1) Kodeksu cywilnego. Stan prawny: 2011.09.19), w konkretnym przypadku zatem może dojść do podważenia natury stosunku prawnego (art. 353¹ k.c.), a w konsekwencji, wobec sprzeczności z ustawą, do uznania czynności za nieważną.

Na gruncie art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Przez działanie wbrew dobrym obyczajom rozumie się wprowadzenie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron, co stanowi wykroczenie przeciw uznanym w społeczeństwie zasadom moralnym lub przyjętej w obrocie uczciwości, bez dostatecznego brania pod uwagę interesów konsumenta i bez przyznania mu z tego tytułu wyrównania, a rozsądna ocena wskazuje, że konsument niezaakceptowałby w ramach negocjacji takiej klauzuli. Z kolei rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną, znaczną czy rażącą dysproporcję na jego niekorzyść praw i obowiązków wynikających z umowy, przy czym ustalenie, czy klauzula wzorca umowy powoduje taką nierównowagę, dokonane może być w szczególności przez porównanie sytuacji konsumenta w razie zastosowania tej klauzuli z sytuacją, w której byłby konsument, gdyby zastosowane zostały obowiązujące przepisy prawa (por. wyrok SN z 15.01.2016 r., I CSK 125/15, Legalis nr 1398255; wyrok SN z 13.08.2015 r., I CSK 611/14, LEX nr 1771389; wyrok SA w Warszawie z 30.06.2015 r., VI ACa 1046/14, LEX nr 1820928; wyrok SA w Szczecinie z 2.08.2017 r., I ACa 263/17, OSASz 2017/3/96-121). Kontrola sądowa realizowana jest przy uwzględnieniu okoliczności sprawy, a w szczególności, czy gdyby konsument miał wiedzę i pełną świadomość odnośnie rzeczywistej treści i skutków tego postanowienia, to zgodziłby się na zawarcie umowy tej treści (por. wyrok SA w Krakowie z 4.10.2016 r., I ACa 645/16, LEX nr 2144763, wyrok SA w Warszawie z 15.09.2017r., I ACa 983/16, LEX nr 2381508).

Dodać należy, że uzgodnienie indywidualne oznacza realną możliwość współkształtowania treści konkretnego postanowienia (por. Ciszewski Jerzy (red.), Nazaruk Piotr (red.), Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany. Opublikowano: LEX/el. 2021).

Zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm waloryzacji określają główne świadczenie kredytobiorcy (por. wyroki SN z 4.04.2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115 i z 9.05.2019 r., I CSK 242/18, nie publ.; wyrok SN z 11.12.2019 r., V CSK 382/18, LEX nr 2771344). Zasięg pojęcia głównych świadczeń stron, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 k.c., nie może być utożsamiany z *essentialia negotii* stosunku prawnego; Sąd powinien zaś dokonać oceny *in casu* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy (por. wyrok SN z 8.11.2012 r., I CSK 49/12, Legalis).

Oceniając skutki abuzywności postanowień umownych warto zauważyć, że art. 385¹ § 2 k.c. (stosownie do którego jeżeli postanowienie umowy zgodnie z jego § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie) został implementowany do porządku krajowego stosownie do Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5.04.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U.U.E.L.1993.95.29). Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (art. 6 ust. 1). Obowiązywanie jednak umowy w dalszym ciągu, po wyłączeniu z niej nieuczciwych postanowień umownych, jest pomyślane jako ochrona interesu konsumenta, a nie jego kontrahenta (por. wyrok SN z 27.11.2019 r., II CSK 483/18, wyrok TSUE z 3.10.2019 r. C-260/18). Wskazanie zatem na niedozwolony charakter klauzuli umownej jest uprawnieniem konsumenta, w którego interesy zachowanie takiej klauzuli może godzić. Jednakże w określonych okolicznościach konsument - kredytobiorca może uznać, że jeżeli wyeliminowanie klauzuli niedozwolonej prowadziłoby do unieważnienia umowy, to woli on jej utrzymanie i jednocześnie utrzymanie w mocy całej umowy. Do sądu krajowego zaś należy, na podstawie prawa krajowego i zgodnie z prawem Unii Europejskiej, dokonanie oceny w zakresie kwalifikacji nieuczciwego charakteru postanowienia umownego oraz przedmiotu umowy, w celu ustalenia, czy możliwe jest utrzymanie w mocy umowy pozbawionej nieuczciwych postanowień. Jeżeli sąd krajowy uzna, że zgodnie z odpowiednimi przepisami obowiązującego prawa utrzymanie w mocy umowy bez zawartych w niej nieuczciwych postanowień nie jest możliwe, art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie stwierdzeniu, że ta umowa nie może dalej obowiązywać bez takich warunków i wtedy sąd powinien orzec jej unieważnienie. Jednocześnie, po raz kolejny wykluczono możliwość uzupełnienia luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które w niej się znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że treść czynności prawnej jest uzupełniana przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie są zatem przepisami o charakterze dyspozytywnym lub przepisami mającymi zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę. W podobny sposób wypowiedział się SN w uchwale z 7.05.2021 r., III CZP 6/21) wskazując, że niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną. Podsumowując, od woli konsumenta uzależnione jest podważenie klauzul, stosownie do art. 385¹ § 1 k.c., gdyż przepisy te służą jego ochronie.

Zaznaczyć należy zarazem, że na ocenę abuzywności przedmiotowych klauzul nie miało także wpływu późniejsze wejście w życie ustawy z 29.07.2011 r. o zmianie ustawy -

Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2011.165.984; wyrok SN z 11.12.2019 r., V CSK 382/18, LEX nr 2771344). Zgodnie z art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13 jej przepisom nie podlegają m.in. postanowienia umowy „odzwierciedlające obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze” pod warunkiem, iż zachowana została możliwość odwrócenia niekorzystnych skutków niedozwolonego postanowienia (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 14.03.2019 r., w sprawie C-118/17, Zsuzsanna Dunai przeciwko ERSTE Bank Hungary Zrt., pkt 45). Skutkiem sanowania klauzul abuzywnych jest wówczas także wyłączenie możliwości uznania umowy za nieważną z powodu tej (i tylko tej) abuzywności. Celem powołanej ustawy nie było jednak sanowanie wadliwości umów (kwestii tej przepisy nie obejmowały, podobnie jak rozliczeń w tym zakresie). Ustawa w zasadzie nie przewidywała też gotowych do zastosowania przepisów, które zastępowałyby ewentualne klauzule abuzywne, a jedynie nakładała na banki ciężar dokonania ogólnie określonych, wymagających skonkretyzowania *in casu* zmian umowy. Tymczasem owe konkretne rozwiązania mają być wynikiem należytego wyważenia ogółu praw i obowiązków stron przez ustawodawcę (por. motyw 13 dyrektywy 93/13 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21.03.2013 r., w sprawie C-92/11, RWE Vertrieb AG przeciwko Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen e.V., pkt 26 i n.). Samo zaś umożliwienie spłaty bezpośrednio w walucie obcej ma sens w przypadku mechanizmu waloryzacji skonstruowanego prawidłowo, a z drugiej strony nie rozwiązuje problemu dotyczącego określenia kursu, po którym przeliczona została kwota kredytu oddawana do dyspozycji kredytobiorcy.

W niniejszej sprawie powodowie powoływali się na brak związania negowanymi klauzulami (k. 8) wobec obciążenia wyłącznie ich ryzykiem kursowym (k. 11,19), braku należytej informacji o nim (k. 11), a zarazem arbitralnego wyznaczania kursu waluty (k. 10). Ponieważ decydująca dla oceny prawnej umowy była chwila jej zawarcia, w walucie polskiej wyrażona została kwota kredytu (§ 1 ust. 1 umowy- k. 39), koszt kredytu (§ 1 ust. 7 umowy), jak też zabezpieczenie (§ 3 ust. 1 umowy), a wypłata kredytu, jak i początkowo spłata nastąpiła w PLN (k. 50-59), analizowany kredyt nie miał charakteru walutowego (choć nawet w takim przypadku, jak wskazano, podlegałyby ocenie w zakresie abuzywności klauzul).

Powodowie zaciągając kredyt działali jako konsumenci, co potwierdzały też określone w umowie cele kredytowe (§ 2 - k. 39v). Zarazem zgromadzony materiał dowodowy nie wskazywał w żaden sposób, by zawierając umowę przy wykorzystaniu zresztą wzorca, mieli realny wpływ na treść kwestionowanych przez nich postanowień. Powódka przeczyła temu (k. 284v), a to pozwaną obciążał ciężar wykazania tej okoliczności (art. 385¹ § 4 k.c.), czemu nie sprostała.

Klauzule indeksacyjne, jak wskazano, określały główne świadczenia kredytobiorcy. Wyeliminowanie zaś z umowy negowanych postanowień umowy i regulaminu prowadzi do zniesienia mechanizmu indeksacji, a zarazem wyeliminowania ryzyka kursowego, immanentnie związanego z umową, na co wskazywała też pozwana (k. 98v). Uznanie tych postanowień za określające świadczenia główne nie eliminowało jednak możliwości przeprowadzenia kontroli na tej podstawie, gdyż postanowienia umowne w tym zakresie nie zostały sformułowane jednoznacznie. Skoro kurs waluty ustalany był w tabeli kursowej arbitralnie przez bank, a czynniki, wpływające na wyznaczenie kursu, nie zostały sformułowane w sposób precyzyjny, obiektywnie sprawdzalny, pozwalający na zweryfikowanie ustalonego przez bank kursu, a nadto brak było mechanizmu pozwalającego na obronę przed stanowiskiem banku, powodowie nie mieli możliwości oszacowania wysokości obciążających ich w przyszłości świadczeń. Co istotne, mechanizm waloryzacji kursem CHF wykorzystywano w umowie do przeliczenia nie tylko kapitału wypłacanego kredytu i spłat, ale też w przypadku przewalutowania (k. 43). Nie sposób uznać, by opisane reguły, uniemożliwiające weryfikację ustalonego kursu, były do zaakceptowania przez konsumenta w drodze indywidualnych negocjacji, czy też, by

zapisy takie były adekwatne do minimalnych wymogów równouprawnienia stron w ramach stosunku cywilnego lub zasad lojalności kontraktowej.

Oceny tej nie zmieniają oświadczenia kredytobiorców odnośnie świadomości ryzyka kursowego (k. 39; § 1 ust. 1 umowy), zwłaszcza że zawarte były we wzorcach (por. również wyrok SA w Katowicach z 17.07.2020 r., I ACa 589/18, LEX nr 3056665). W tym względzie należy też uwzględnić okoliczności sprawy w sposób kompleksowy. Powódka zeznała, że zawierając umowę kredytobiorcy nie byli należycie informowani o ryzyku walutowym (k. 284v). Nie przedstawiono im też odpowiedniej informacji o mechanizmach zawartych w umowie. Także załączone do akt oświadczenie obejmowało wahania waluty na poziomie 11,21 % (k. 119). Wysoce nieprawdopodobnym jest, by w przypadku rzetelnego wyjaśnienia przez bank rzeczywistego ryzyka racjonalny kredytobiorca zdecydował się na kredyt obejmujący mechanizm wiążący spłatę z kursem waluty obcej, zwłaszcza w tak długiej perspektywie czasowej. Problemem było też, co także opisano, poza obiektywnym ryzykiem także arbitralne kształtowanie kursu waluty.

Skoro postanowienia te godziły w sposób zasadniczy w równowagę kontraktową stron, umożliwiając bankowi chociażby kompensowanie ograniczonych wpływów z innych segmentów działalności banku, były one abuzywne (por. wyrok SA w Katowicach z 17.07.2020 r., I ACa 589/18, LEX nr 3056665; wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 14.12.2010 r., XVII Amc 426/09 oraz 19 kwietnia 2016 r., sygn. XVII AmC 2939/14).

W niniejszej sprawie usunięcie z umowy zawartej przez strony niedozwolonych postanowień uniemożliwia dalsze obowiązywanie umowy. Wyłączenie bowiem mechanizmu waloryzacji i pominięcie odesłania do gotówkowego kursu kupna franka czyni niemożliwym określenie w walucie obcej równowartości kwoty kredytu udzielonego w złotych kredytobiorcy. W efekcie odpada realizacja funkcji umowy o kredyt w złotych waloryzowany kursem franka. Bez tych mechanizmów nie da się też określić wysokości zobowiązań kredytobiorcy płatnych w złotych jako równowartości raty w walucie obcej, czy salda zobowiązań wobec banku w przypadku przewalutowania kredytu. Wobec braku możliwości dalszego funkcjonowania umowy bez niedozwolonych postanowień dotyczących sposobu waloryzacji kredytu, będących istotnymi elementami umowy, umowa była nieważna w oparciu o art. 58 § 1 k.c. (por. też wyrok SA w Katowicach z 17.07.2020 r., I ACa 589/18, LEX nr 3056665). Również w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości wskazano, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, określającego główny cel umowy wskazuje, że utrzymanie takiej umowy z prawnego punktu widzenia nie wydaje się możliwe (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 14.03.2019 r., C-118/17, LEX nr 2631770). Podkreślić należy, że strona powodowa została pouczona o konsekwencjach nieważności umowy (k. 284v). Działając też przez profesjonalnego pełnomocnika, oświadczyła, że zna konsekwencje związane z dochodzonym roszczeniem i je akceptuje. Dochodzone roszczenia nie były także dla powodów niekorzystne, zwłaszcza że wpłacili świadczenia przekraczające wartość udzielony kredyt. Jednocześnie należy wskazać, iż opisany wyżej niejednoznaczny mechanizm, uniemożliwiający stanowcze, weryfikowalne i obiektywne ustalenie zadłużenia, czy wysokości dokonywanych spłat, sprzeciwiał się treści art. 69 ust. 1 i 2 Prawa bankowego (ustawa z 29.08.1997 r.; Dz.U.2002.72.665) i obowiązkowi określenia kwoty kredytu i zasad spłaty (czy to kwotowo, czy też poprzez wprowadzenie weryfikowalnych i obiektywnych mechanizmów), a zatem ustawie (art. 58 § 1 k.c.). Dodać należy, że nie znajduje podstaw zastąpienie treści klauzuli kursem średnim NBP (358 § 2 k.c.; k. 95v). Jak zaznaczono wykluczona jest możliwość uzupełnienia luk w umowie, także przy wykorzystaniu przepisów krajowych o charakterze ogólnym. Nadto przepis art. 358 § 2 k.c. został wprowadzony dopiero ustawą z 23.10.2008 r., a więc po zawarciu umowy (k. 39). Nie sposób stosować go więc do zdarzeń prawnych zaistniałych przed jego wejściem w życie (por. też wyrok SO w Warszawie z 14.10.2019 r., XXV C 2275/18). Nadto intencją wprowadzenia tego przepisu

było zasadniczo zmniejszenie ryzyka kursowego w działalności gospodarczej. Ponieważ przepisy art. 385 i n. k.c. służą ochronie interesów konsumentów, wypełnianie powstałych luk w umowie tym przepisem nie znajduje uzasadnienia. Jak też wskazano, przepis umożliwiający zastąpienie abuzywnego postanowienia powinien być rezultatem należytego wyważenia interesów stron. Nie spełnia tych kryteriów powołany przepis, którego wprowadzenie do systemu nie było zresztą związane z usunięciem nieprawidłowości dotyczących kredytów waloryzowanych. Nie chodzi bowiem o zastosowanie jakiegokolwiek mechanizmu, pozwalającego na obiektywne ustalenie kursu waluty, ale takiego rozwiązania, które uwzględnia interesy obu stron. Wreszcie art. 358 § 2 k.c. wskazuje na określenie kursu, w braku innego zastrzeżenia, według kursu średniego NBP. Zarazem umowa stron odwołuje się do kursu kupna i sprzedaży waluty. Wprowadzenie zatem do stosunku stron rozwiązania z art. 358 § 2 k.c. oznaczałoby tożsame określenie obu kursów, z natury umowy różnych, co wymagałoby w istocie jej zmiany. Takie zaś działania były, jak wskazano, nieuprawnione. Dodatkowo problemem analizowanej umowy, poza samym mechanizmem ustalenia kursu, było obarczenie powodów ryzykiem walutowym, bez należytego ich poinformowania o jego istocie, zakresie i prawdopodobieństwie wystąpienia, zwłaszcza w dłuższej perspektywie czasowej.

Jak wynikało z dokonanych ustaleń, dochodzone przez powodów kwoty zostały wykazane (powodowie dochodzili zresztą części dokonanych wpłat), a jednocześnie odpowiadały udziałom spadkowym po [REDAKTURA] (k. 271), a więc 4/6 części w przypadku [REDAKTURA] i po 1/6 części w przypadku pozostałych następców prawnych. Wobec nieważności umowy, świadczenie spełnione na podstawie niedozwolonego postanowienia musi być postrzegane jako świadczenie nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. (por. wyroki SN z 4.04.2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115 i z 9.05.2019 r., I CSK 242/18, nie publ.; wyroki z 21.12.2016 r. w połączonych sprawach C-154/15, C-307/15 i C-308/15). Już samo spełnienie świadczenia nienależnego jest źródłem roszczenia zwrotnego, przysługującego zubożonemu i nie ma potrzeby ustalania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło accipiens ani czy na skutek tego świadczenia majątek solvensa uległ zmniejszeniu. Samo bowiem spełnienie świadczenia wypełnia przesłankę zubożenia po stronie powoda, a uzyskanie tego świadczenia przez pozwanego - przesłankę jego wzbogacenia (por. uchwała SN z 7.05.2021 r., III CZP 6/21, wyroki SN z 24.11.2011 r., I CSK 66/11, nie publ., z 9.08.2012 r., V CSK 372/11, nie publ., z 28.08.2013 r., V CSK 362/12, nie publ., z 15.05.2014 r., II CSK 517/13, nie publ., z 29.11.2016 r., I CSK 798/15, nie publ. i z 11.05.2017 r., II CSK 541/16, nie publ.). Sąd podziela zatem dominującą w doktrynie i orzecznictwie teorię dwóch kondykcji. Ponieważ powodowie w wykonaniu nieważnej umowy spłacili dochodzone w ramach roszczenia świadczenie, przysługiwała im wierzytelność w tym zakresie.

W sprawie nie znajdował zastosowania art. 411 k.c. (k. 104). Nie sposób uznać, by przed skierowaniem reklamacji powodowie wiedzieli, iż nie są zobowiązani do spełnienia świadczenia. Spełnienie też świadczenia wynikało z nieważnej czynności prawnej. Nadto trudno zaakceptować koncepcję, by wobec nieważności umowy i opisanych wyżej podstaw takiego stanowiska Sądu spełnienie świadczenia czyniło zadość zasadom współżycia społecznego. Z kolei pkt 4) tego przepisu dotyczy roszczenia jeszcze niewymagalnego (por. Art. 411 KC red. Gniewek 2021, wyd. 10/Dubis), a nie takiego którego podstawa nie istniała wobec nieważności umowy. Również art. 409 k.c. nie stanowi przeszkody dla zasądzenia roszczenia. Zgodnie z tym przepisem zobowiązanie wygasa, gdy uzyskujący korzyść nie jest już wzbogacony. Sytuacja taka zachodzi tylko wtedy, gdy zużycie korzyści nastąpiło w sposób bezproduktywny, konsumpcyjny, a więc bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego. Jeśli zobowiązany do zwrotu wyzbywa się korzyści, oszczędzając sobie wydatków z własnego majątku, np. płacąc własny dług, to nadal jest wzbogacony (por. wyrok SN z 2.02.2012 r., II CSK

670/11). Pozwany bank, działający na rynku przez cały okres od daty zawarcia umowy, nie wykazał w niniejszej sprawie, że środki uiszczone przez powodów zużył bezproduktywnie, tj. by nie uzyskał za nie żadnej korzyści. Na marginesie należy dodać, że roszczenie powodów nie uległo też przedawnieniu. Termin przedawnienia może być zgodny z zasadą skuteczności tylko wtedy, gdy konsument miał możliwość poznania swoich praw przed rozpoczęciem biegu lub upływem tego terminu (por. wyrok TS z 10.06.2021 r., C-776/19). W okolicznościach takich za datę wyznaczającą bieg terminu należy przyjąć datę złożenia reklamacji stronie pozwanej (19.10.2020 r.; k. 49). Uwzględniając charakter roszczenia o zwrot świadczenia nienależnego, nie miało ono charakteru okresowego. Termin zatem przedawnienia (6-letni- art. 118 k.c.) nie upłynął.

Odnosnie odsetek, termin spełnienia świadczenia, z uwagi na bezterminowy charakter roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia, wyznaczany powinien być zgodnie z art. 455 k.c., a zatem niezwłocznie po wezwaniu *accipiens*a do jego spełnienia (por. Fras Mariusz (red.), Habdas Magdalena (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534, kom. do art. 410 k.c.). W tym przypadku za spełniający kryterium niezwłoczności (art. 455 k.c.), mając na uwadze wysokość dochodzonej kwoty, jak też podstawy dochodzonego roszczenia, należało uznać termin 14 dni od daty wezwania do zapłaty. Charakter taki miała reklamacja, skoro powodowie w treści reklamacji dochodzili kwot przekraczających dochodzone w sprawie roszczenie, powołując się na nieważność umowy. Uprawnieni byli zatem do dochodzenia odsetek za okres od 3.11.2020 r.

Odnosząc się do zarzutu zatrzymania (k. 105; art. 497 k.c. w zw. z art. 496 k.c.) należy zaznaczyć, że jeżeli skutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot (art. 496 k.c.). Przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej (art. 497 k.c.). W orzecznictwie wskazuje się, że obowiązek zwrotu wykorzystanego kapitału ma charakter bardziej podstawowy niż obowiązek zapłaty oprocentowania czy wynagrodzenia, co uzasadnia zastosowanie tego przepisu także w celu zabezpieczenia roszczenia restytucyjnego banku (por. uchwała SN z 16.02.2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021/6/40). Zaznaczyć należy przy tym, że pełnomocnictwo pozwanej nie obejmowało umocowania pełnomocnika procesowego do złożenia materialnoprawnego oświadczenia o zatrzymaniu (k. 107); samo zaś umocowanie z art. 91 k.p.c. nie uprawnia pełnomocnika procesowego do złożenia takiego materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu. Zaznaczyć należy jednak, że oświadczenie woli mocodawcy o udzieleniu pełnomocnictwa do złożenia takiego oświadczenia może być złożone w sposób dorozumiany. Podniesienie zarzutu zatrzymania w odpowiedzi na pozew jest równoznaczne ze złożeniem takiego oświadczenia, jeśli nie zostało ono złożone wcześniej. Również w przypadku zastępowania strony przez pełnomocnika procesowego założenie celowego działania mocodawcy w kierunku wygrania procesu pozwala przyjąć, że zakresem umocowania strona objęła także złożenie w jej imieniu określonego oświadczenia woli, jeśli jest to niezbędne w ramach obrony jej praw w procesie (por. wyrok SN z 23.02.2017 r., V CSK 305/16). Odnosnie jednak pełnomocnictw strony powodowej (k. 35,274,275), choć zgodnie z art. 92 k.p.c. może ono obejmować też inne niż zastępstwo procesowe czynności, w tym materialnoprawne, to z treści tych dokumentów nie wynikało, by sytuacja taka miała miejsce w niniejszej sprawie. Pełnomocnik powodów zresztą wprost temu zaprzeczył (k. 300). Dodatkowo przesłanką skuteczności prawa zatrzymania jest wymagalność wierzytelności, co wynika z istoty tej instytucji (por. wyrok SA w Gdańsku z 27.10.2021 r., I ACa 422/21). W przypadku wierzytelności bez oznaczonego terminu spełnienia świadczenia i niewynikającego z właściwości zobowiązania, a tak jest w przypadku wierzytelności z tytułu świadczenia nienależnego (w ten sposób należy traktować wierzytelność banku

wobec kredytobiorcy po stwierdzeniu nieważności umowy), koniecznym jest wezwanie dłużnika do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.). Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia staje się bowiem wymagalne w terminie, w którym powinno być spełnione zgodnie z art. 455 k.c. (por. uchwała SN z 26.11.2009 r., III CZP 102/09). Również zatem z uwagi na brak takiego wezwania i w konsekwencji brak wymagalności wierzytelności pozwanej zarzut ten (k. 104,294) był bezskuteczny.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w pkt 1), 2) i 3) wyroku, działając na podstawie powołanych przepisów.

O kosztach Sąd orzekł jak w pkt 4) wyroku, działając na podstawie art. 98 § 1,1¹ i 3 k.p.c. Skoro strona powodowa wygrała sprawę w całości, mogła domagać się zasądzenia kosztów procesu. Poniesione przez nią koszty stanowiły sumę opłaty od pozwu (1.000 zł- k. 61), opłaty skarbowej (34 zł- k. 34), zaliczki (1.000 zł- k. 142) oraz wynagrodzenia pełnomocnika zgodnie z § 2 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800 t.j.; 5.400 zł). Ponieważ art. 105 § 2 k.p.c. dotyczy strony pozwanej, powyższe koszty zostały zasądzone na rzecz poszczególnych powodów w udziałach, w jakich roszczenia zostały zasądzone na ich rzecz.

Sędzia: